

Decrescendo auf der Halben. Oder Takt 22 fehlt im Autograph für das 1. Fagott die Decrescendogabel, ohne daß diese Lesart verzeichnet wird.

Unverständlich bleibt auch, warum beide Werke ohne deutliche Nennung ihrer Widmungsträger veröffentlicht wurden (man findet sie nur in der Einleitung bzw. in den Quellenbeschreibungen des Kritischen Berichtes erwähnt). Und einem deutschen Rezensenten sei der Hinweis gestattet, daß der authentische Untertitel der Symphonie Nr. 2 offenbar auf deutsch als "Die vier Temperamente" formuliert wurde. Die Ermittlung und Durchsetzung der authentischen Werktitel gehört gewiß auch zu den Aufgaben einer Gesamtausgabe. Bei deutschen Komponisten des 20. Jahrhunderts, die in die Emigration getrieben wurden, erschließt sich durch sie auch ein Stück politischer Geschichte. Paul Hindemith etwa war verärgert, als er bemerkte, daß sein deutscher Verleger nach dem Zweiten Weltkrieg die englischsprachigen Werktitel der Kompositionen, die er in den USA geschrieben hatte, eigenmächtig durch deutsche ersetzte.

Mit diesen Hinweisen soll keinesfalls die vorzügliche Arbeit der Herausgeber geschmälert werden. Vielmehr sind sie eher grundsätzlich-konzeptionell motiviert und möchten die Nielsen-Gesamtausgabe, die hoffentlich rasch wachsen wird, ermutigen, das "historische" Editionsprinzip (Genese, Wirkung, Verbreitung) etwas stärker zu berücksichtigen. Daß die Nielsen-Gesamtausgabe, die für alle dänischen Textteile sogleich auch englische Übersetzungen bietet, die unverzichtbare Grundlage für jedwede Auseinandersetzung mit seinem Werk bilden wird, dürfte mit den beiden ersten Bänden bereits feststehen; sie wird den Rang und den Ruhm dieses großen Komponisten vor allem auch im Ausland festigen und mehren.

Giseller Schubert

CD'ER

Hakon Børresen: *Symphonies 2 & 3*. Radio-Sinfonie-Orchester Frankfurt, Ole Schmidt (dirigent). cpo 999 353-2 (1 cd med booklet, 28 s.).

Hakon Børresen: *Symfonier nr. 2 & 3*. Aalborg Symfoniorkester, Owain Arwel Hughes (dirigent). Naxos/dacapo 8.554951 (1 cd med booklet, 20 s.).

Hakon Børresen: *Violinkoncert, Symfoni nr. 1*. Rebecca Hirsch (violin), Aalborg Symfoniorkester, Owain Arwel Hughes (dirigent). Naxos/dacapo 8.554950 (1 cd med booklet, 20 s.).

Louis Glass: *Violin Sonatas 1 & 2, Cello Sonata*. Arne Balk-Møller (violin), Henrik Brendstrup (cello), Christina Bjørkøe (klaver). cpo 999 548-2 (1 cd med booklet, 36 s.).

Asger Hamerik: *Symphony no. 1 "Symphonie poétique", Symphony no. 2 "Symphonie tragique"*. Helsingborg Symfoniorkester, Thomas Dausgaard (dirigent). Marco Polo/dacapo 8.224076 (1 cd med booklet, 16 s.).

Asger Hamerik: *Symphony no. 3 "Symphonie lyrique", Symphony no. 4 "Symphonie majestueuse"*. Helsingborg Symfoniorkester, Thomas Dausgaard (dirigent). Marco Polo/dacapo 8.224088 (1 cd med booklet, 16 s.).

Ludolf Nielsen: *Symfoni nr. 2, Concertouverture, Violinromance*. Anton Kontra (violin), Sønderjyllands Symfoniorkester, Frank Cramer (dirigent). Naxos/dacapo 8.554952 (1 cd med booklet, 16 s.).

Ludolf Nielsen: *Symphony No. 2 "Symphony of Joy", Berceuse, Nocturne lyrique*. Alejandro Rutkauskas (violin), Radio-Sinfonie-Orchester Frankfurt, Ole Schmidt (dirigent). cpo 999 356-2 (1 cd med booklet, 24 s.).

Cello and Piano. Hilda Sehested, Asger Hamerik, Percy Grainger, Louis Glass. Morten Zeuthen (cello), Amalie Mallings (klaver). Marco Polo/dacapo 8.224052 (1 cd med booklet, 16 s.).

Pladeselskabet dacapo har med støtte fra Statens Musikråd til opgave at udgive dansk musik, der ikke nødvendigvis er kommercielt rentabel. Det er et oplæg med et meget stort potentielt repertoire. Heldigvis har de senere års udgivelser

ikke kun drejet sig om lidt fedtspilleri med en lille klaver-cd hist og her, men også om en afdækning af det dyre og besværlige orkestrale repertoire. Værkerne af Ludolf Nielsen og Hakon Børresen udgives oven i købet på lavprisetiketten Naxos, hvilket understreger den beundringsværdige og folkeoplysende indstilling. Cd'erne kan købes for en flad halvtredser pr. styk. Det er kulturpolitik, der er til at forstå.

Derfor er det både interessant og pikant, at noget af såvel Ludolf Niensens som Hakon Børresens orkestermusik ville være kommet på cd *uden* dacapo. Det tyske selskab cpo har nemlig indspillet symfonier og andre ting af de to komponister. Dirigenten er hos cpo danske Ole Schmidt, der i modsætning til dacapos dirigenter rent faktisk har erfaring med begge komponisters musik.

De to selskabers Ludolf Nielsen-cd'er har den 2. symfoni til fælles. Symfonien er et interessant værk, der er i familie med César Franck og Tjajkovskij. Det bærende princip for værket er en stort anlagt tematisk metamorfose, som vist ikke havde fortilfælde i dansk musik dengang i 1909. Ole Schmidts indspilning er flot og stor i slaget. Frankfurts Radiosymfoniorkester er effektivt og får symfonien til at klinge i retning af de udenlandske forbilleder. Schmidt maler store, tunge linier for at give stilen vægtighed. Det lyder imponerende og overraskende, men går bl.a. ud over mellemstemmerne og Ludolf Niensens velkalkulerede lune. Den nysgerrige lytter lader sig dog næppe genere. Pladen klinger meget flot og stiller med store bogstaver spørgsmålet: Hvorfor ikke spille denne musik oftere?

Dacapo har omvendt entreret med den tyske dirigent Frank Cramer, der både er kvikkere og i højere grad observerer detaljerne i det raffinerede partitur. På den måde kompenseres der for kvalitetsforskellen mellem de to orkestre. Sønderjyllands Symfoniorkester klarer dog skærerne fint, og dacapos optagelse følger dirigentens holdning i sin blotlæggelse af de mange detaljer. Cramers sønderjyske indspilning er derfor at foretrække alene af den grund, at man hører mere af musikken. Heldigvis har de to cd'er forskellige værker som supplement, og her bør især fremhæves den nordisk-mystiske violinromance hos Frank Cramer og den meget smukke *Nocturne lyrique* hos Schmidt – sidstnævnte burde være et dansk standardværk og har for øvrigt intet med senromantik at gøre.

Så til Hakon Børresens symfonier. Owain Arwel Hughes' fortolkninger på Naxos/dacapo

er underkarakteriserede og frem for alt for langsomme. Der er ikke meget salt og skumspøjt i hans udgave af Symfoni nr. 2, *Havet*. Dirigenten og orkestret viser godt håndværk og får støtte i en sikker lydproduktion, men fremførelserne er så stillestående, at musikken blegner. Hos Ole Schmidt hører man straks mere af symfoniernes originalitet. Orkestret og dirigenten er ganske vist ikke så *tight* som partnerskabet i Ålborg, men udførelserne er hurtigere og mere spontane. Orkestret klinger mørkere, og det gør en god virkning. Schmidt går også her lidt for let hen over partiturs detaljer, men den musikalske karakteristik er klart bedre end hos Hughes.

Den 3. symfoni er Børresens mest interessante symfoniske påfund, og han måler sig her nemt med Johan Svendsen og Hugo Alfvén, som er de to komponister, han er mest i familie med. Aalborg Symfoniorkester og Hughes klarer sig betydeligt bedre end i den 2. symfoni, men kan dog ikke måle sig med den tyske indspilning. Alt i alt vil Ole Schmidts plade tilfredsstille de fleste, hvad angår disse to gode symfonier.

På en anden cd giver Hughes os den 1. symfoni og den samtidige violinkoncert. Den 1. symfoni er Børresens svageste, men svigtes ydermere af Hughes, der spiller besynderligt langsomt! Hughes' arkitektoniske evner fejler ikke noget, men i så sløve tempi fratages musikken simpelthen den gnist, den måtte have. Så går det bedre for både komponist og dirigent i violinkoncerten. Det er et attraktivt og ambitiøst værk. Temastoffet er mindeværdigt og sine steder rørende; koncerten er alt i alt et af Børresens mest veloplagte værker. Rebecca Hirsch spiller med en slank og ubesværet tone og tilfører musikken friskhed, men neddæmper dens heroisme. Det bliver på den måde nemmere at tage musikken til sig, og det er en fornuftig håndtering i den aktuelle situation. Hughes dirigerer tilsvarende med letløbende fremdrift, men igen noget underkarakteriseret. Man provokeres til at ønske koncerten spillet med flere kræfter, selv om denne indspilning vil være en stor, positiv overraskelse for mange.

I Asger Hameriks symfonier møder man en helt anden personlighed end de ret tanksomme herrer Børresen og Ludolf Nielsen. Hameriks syv symfonier er tilegnet konger og fyrster, og også indholdet er prangende. Musikken er melodios til overflod, flot og henkastet, men de symfoniske forløb er temmelig uvedkommende. Hver af symfonierne har en 'karakter-titel' på

fransk, men titlerne virker noget postulerede, fordi symfoniernes indhold er påfaldende ens. Bortset fra teknikken, der forbedres betydeligt med årene, sker der ikke nogen særlig udvikling fra symfoni til symfoni. Hamerik har ikke brugt megen tid på at udvikle sin succesrige formel. Er det en forklaring på, hvorfor han næsten ikke skrev noget i sine sidste 25 år?

Helsingborg Symfoniorkester og Thomas Dausgaard gør et fremragende arbejde. Af de tre orkestre/dirigenter, dacapo har sat til at indspille de ukendte symfonier, gør dette partnerskab det ubetinget bedst og spiller dynamisk og smidigt. Optagelserne er rumlige, men med en lidt skinger klang i symfoni nr. 1. De senere optagne værker lyder bedre, og optagelsen af nr. 4 er glimrende.

Den første cd viser dilemmaet ved Hamerik: 1. symfoni er spontan og charmerende musik, ikke særlig sofistikeret. Den 2. symfoni påtager sig derimod en tragisk ramme, men dramaet er overfladisk og uvedkommende. Dausgaard tager det dog heldigvis alvorligt og giver musikken sin chance. Derfor kan man med god samvittighed konstatere, at symfonien er en nitte. På den anden cd hører man symfoni nr. 3, der melodisk, harmonisk og instrumentationsmæssigt er mere interessant end de to foregående. Det gælder i endnu højere grad nr. 4, der her får en beundringsværdig fremførelse i international klasse. Symfonien er som de øvrige bygget over et *idée fixe*, og efter den bombastiske og lidt groteske indledning udfolder Hamerik sin mest substantielle og velklingende løsning af opgaven.

Ved at aflække alle symfonierne når man frem til at kunne værdsætte højdepunkterne. Nr. 4 kunne efter denne indspilning gå direkte ind i det danske standardpertoire, hvis der ellers fandtes et sådant. På den anden side ville nysgerrigheden efter at høre Symfoni nr. 2 vokse, hvis dacapo havde sorteret den fra.

Også hvad kammermusikken angår, kan man sammenligne dacapo og cpo. Dacapo har udgivet en cd med stykker for cello og klaver, spillet med stor musikalitet af Morten Zeuthen og Amalie Malling, i en klangligt lidt træt optagelse. Her er bl.a. et sikkert hit i form af Asger Hameriks *Concert-Romance* og en ganske interessant romance af Louis Glass. Størst opmærksomhed tiltrækker sig dog australsk-fødte Percy Graingers suite over nordiske folkemelodier, *La Scandinavie*, der er overdådigt opfindsom.

Zeuthen og Malling kommer med cd'ens sidste værk, Louis Glass' tidlige cellosonate, i

direkte konkurrence med cpo's cd med tre sonater af Glass. Sonaten spilles med en mere luksuriøs finish af Brendstrup og Bjørkøe, hvorimod Zeuthen og Malling satses højere og finder mere drama. Zeuthen kan ikke måle sig med Brendstrups klangskønhed, og også deres artikulation er milevidt forskellig. Om man foretrækker det langt sammenbunde, henrevet skønne og elegante hos Brendstrup eller det lidenskabelige, viltre og mindre polerede hos Zeuthen er en smagssag. Ved klavererne er Malling langt dybere inde i musikken end Bjørkøe, der spiller smukt og klangligt godt tilpasset Brendstrup, men ikke bidrager med så megen karakter. Under alle omstændigheder er det dog en luksus at have sonaten i to gode og forskellige fortolkninger.

Hvad der gør cpo-pladen uomgængelig, er naturligvis førsteindspilningerne af Glass' to violinsonater, hvoraf den anden er klart den bedste. Det er også det bedste værk på cd'en og et af Glass' mest umiddelbart charmerende stykker. Arne Balk-Møller har en smuk, lidt sart tone, der understreger skønånden og det ornamentende i musikken. Udpræget solistisk er han ikke, men hans spil er ægte kammermusikalsk, og fortolkningerne har sammenhæng. Alt i alt en meget appellerende cd.

Jens Cornelius